

Sivan

Šavuot

## Šavuot - שבועות

### Nazivi blagdana

1. **Šavuot - Blagdan tjedana** - *I slavi blagdan tjedana, prvine žetve pšenice*<sup>4</sup>. Taj naziv dolazi od sedam tjedana (hebr.: *šavuot* = *tjedni*), koje brojimo od Pesaha do Šavuota.
2. **Blagdan žetve** - *הג הקציר* - ... *i blagdan žetve prvina tvojih*.<sup>5</sup> Doba je to žetve pšenice.
3. **Blagdan prvina** - *הג הבכורים* - ... *i na dan donošenja prvina*...<sup>6</sup> Riječ *bikur*, prvina, srodna je riječi *behor*, koja znači prvi sin. Na taj dan narod je u Hram donosio prve dozrele plodove od "sedam vrsta", zahvaljujući Bogu za plodnu zemlju koju im je dao. Donosile su se prvine od sedam vrsta plodova kojima se odlikuje Izrael. Talmudski traktat koji se bavi Šavuotom zove se *Masehet bikurim* (Traktat o prvinama).
4. **Aceret** - *עצרת* - Ovo ime ne nalazimo u Tori, već u Talmudu. Riječ *aceret* tumači se kao *prekid*. Kao što Šavuot prekida (*ocer*) razdoblje koje počinje s Pesahom, a naziva se Doba brojanja Omera, tako Šemini *aceret* prekida Sukot.
5. **Blagdan davanja Tore** - *הג מתן תורה* - Na taj dan primili smo na Sinaju od Boga Toru, što je bio i cilj izlaska iz Egipta.

### Jednodnevni blagdan

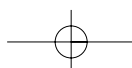
U Izraelu Šavuot traje samo jedan dan, a u dijaspori dva dana, šestog i sedmog sivana, zbog drugog blagdanskog dana u dijaspori. Midraš objašnjava<sup>7</sup> da ovaj blagdan ne traje sedam dana kao Pesah i Sukot, jer je Tora uzela u obzir da on pada u vrijeme žetve, kada na polju čeka velik posao.

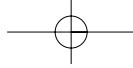
4. Izl 34,22

5. Izl 23,16

6. Br 28,26

7. Sifre Ree





## Paljenje svijeća za Šavuot

Na erev Šavuot, prije početka blagdana, pali majka obitelji svijeće i govori blagoslov:

**ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק  
נר ( בשבת: "של שבת ו") של יום טוב.**

BARUH ATA ADONAJ ELOHENU MELEH HAOLAM AŠER KIDEŠANU BEMICVOTAV VECIVANU LEHADLIK NER ŠEL (na šabat ovdje dodaje: ŠABAT VEŠEL) JOM TOV - *Blagoslovljen si, Vječni, Bože naš, Kralju svijeta, koji si nas posvetio svojim zapovijedima i zapovjedio nam da zapalimo* (na šabat ovdje dodaje: *šabatne i*) *blagdanske svijeće. Zatim slijedi blagoslov šehehejanu.*

## Molitve na Šavuot

Molitva na Šavuot ista je kao na druga dva hodočasna blagdana, Pesah i Sukot. Ujutro čitamo iz Tore Deset zapovijedi.<sup>8</sup> Maftiru se čita iz Tore o blagdanskim žrtvama<sup>9</sup>. Tema haftare je *מעשה מרכבה* - *Pripovijest o kolima*<sup>10</sup>, duhovna vizija proroka Ezekielia. Veza između haftare i paraše jest u poruci da je židovski narod imao najveće duhovne vizije u povijesti: čuo je Boga u trenutku kada je davao Toru židovskome narodu na Sinaju.

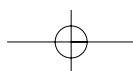
## Akdamut

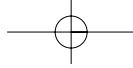
*Akdamut* אקדמות (*Početak*) je poznata aškenaska molitva za Šavuot, koju se govori prije čitanja Tore. Sastavio ju je Rašijev rođak rabi Meir ben rabi Jichak (umro 1096.), kantor zajednice u Wormsu, Rašijevu gradu. Pjesma je hvala Bogu za stvaranje svijeta i za izabranost židovskog naroda. Opisuje i raspravu između Židova i drugih naroda o pravoj vjeri, progone Židova u svim zemljama dijaspore, pritiske na pokršćavanje i asimilaciju, te židovski odgovor na sve to: nedvojbeno povjerenje u Boga, čekanje na izbavljenje putem Mesije i vjera u buduću svijet. Ovaj pijut (pjesma) napisan je u rimi, a akrostih otkriva ime autora.

8. Izl 19 i 20

9. Br 28

10. Ez 1





## Pijuti Azharot i Ketuba

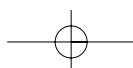
Sefardske zajednice ne čitaju Akdamut, već ova dva pijuta, nakon musafa ili prije minhe. Pijut Azharot אזהרות - *Upozorenja* napisao je Šelomo ibn Gabirol\*, znameniti srednjovjekovni sefardski pjesnik i filozof. Pjesma nabraja 613 Božjih zapovijedi (*micvot*). U dijaspori, gdje slavimo Šavuot dva dana, prvoga dana čitamo naredbe (*micvot ase*), a drugoga zabrane (*micvot lo taase*). Pijut Ketuba כתובה - *Bračni ugovor* napisao je rabi Jisrael Nađara\*. Pijut uspoređuje ljubav između Boga i Židova s ljubavlju zaručnika, koji na dan vjenčanja, dan davanja Tore, zaručnici daruje ketubu. I ova pjesma sadrži akrostih s imenom pjesnika.

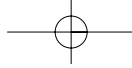
## Tikun lel Šavuot učenje Tore u noći Šavuota תקון ליל שבועות-

Kabalisti su uveli običaj učenja Tore tijekom cijele noći Šavuota, noći na koju smo primili Božji Nauk. *Tikun lel Šavuot* (Zbirka za noć Šavuota) je knjiga koja sadrži odlomke Tanaha (Biblije), Mišne i Talmuda, popis 613 Božjih zapovijedi i odlomke *Zohara*. Uči se cijele noći, do jutarnje molitve u svitanje. Učenje Tore ove noći ima simbolično značenje, zbog primanja Tore na ovaj blagdan. (Druga noć u godini kada cijele noći učimo Toru je noć Hošane rabe, dan prije Simhat Tore, u dijaspori prije Šemini acereta.) No učenje Tore je obveza svakog pojedinog dana, kako je rečeno: *Neka se ova knjiga Nauka ne makne od tvojih ustiju i uči je danju i noću, kako bi pazio da ispuniš sve što je u njoj napisano, jer tada ćeš imati uspjeha na svome putu i tada ćeš biti mudar*<sup>11</sup>. Tako je odlučena i halaha: *Svaki čovjek među Izraelcima mora učiti Toru, siromašan ili bogat, zdrava tijela ili ako ga ono muči, mladić ili starac kojeg je ostavila snaga, čak i siromah koji živi od milostinje i obilazi vrata, čak i čovjek koji ima ženu i djecu, mora si odrediti vrijeme za učenje Tore, danju i noću, jer je rečeno 'i uči je dan i noć'. Među velikim židovskim rabinima bilo je drvosječa i nosača vode i slijepaca, pa usprkos tome bavili su se učenjem Tore danju i noću. Oni se broje među one koji su čuli jedan od drugoga, sve do usta našega učitelja Mojsija*<sup>12</sup>.

11. Jš 1,8; vidi i Midraš Tanhuma Vajeleh 2, Midraš Tanhuma Haazinu 3

12. MT Hilhot talmud Tora 1,8-9; KŠA 27,2





## Kruna Tore - כתר תורה

U midrašu piše: Naučavao je rabi Šimon ben Johaj: 'Tri su krunice: kruna Tore, svećenička kruna i kraljevska kruna. Svećeničku krunu zaslužio je Aron i dobio ju, kraljevsku krunu zaslužio je David i dobio ju, kruna Tore ostavljena je za (sve) naraštaje. Svatko tko zasluži [krunu] Tore, kao da je zaslužio sve tri, a svatko tko nije zaslužio [krunu] Tore, nije zaslužio niti jednu<sup>13</sup>. Rambam nadovezuje: Izrael je okrunjen trima krunama: krunom Tore, svećeničkom krunom i kraljevskom krunom. Svećeničku krunu zaslužio je Aron, jer je napisano: 'On i njegovo sjeme imat će zauvijek svećenički savez' (Br 25,13); kraljevsku krunu zaslužio je David, jer je rečeno: 'Njegovo sjeme trajat će zauvijek, a njegovo prijestolje kao Sunce preda mnom.' (Ps 89, 37); kruna Tore je spremljena, stoji i spremna je za cijeli Izrael, jer je rečeno: 'Toru nam je zapovjedio Mojsije, baštinu zajednice Jakovove.' (Pnz 33,4). Svatko tko želi neka dođe i uzme... a kruna Tore važnija je od drugih dviju.<sup>14</sup>

## Snaga Tore

Učeni mamzer ima prednost pred neukim Velikom svećenikom<sup>15</sup>. Iako je mamzeru (sinu rođenom iz preljuba majke) zabranjeno ući u zajednicu Izraelovu (oženiti se ženom koja nije njegova pravnog položaja), ako je učen slijedi mu veća čast nego neučenom Velikom svećeniku. Položaj Velikoga svećenika bio je nasljedan, dok mamzerovo znanje o Tori proizlazi samo iz njegovog truda u učenju. Nema ti među svim micvama nijedna koja je toliko važna kao učenje Tore. Učenje Tore vrijedi kao sve micve zajedno, jer učenje vodi k ispunjavanju.<sup>16</sup>

## Središnjost Tore u praktičnom životu

Ako kažeš: 'Kad sakupim novac, čitat ću. Kad postignem što mi treba i ne budem zaokupljen poslom, učit ću.', nećeš nikada zaslužiti krunu Tore, ako ti takva misao dođe u srce. Umjesto toga, neka ti učenje Tore bude redovito, a posao izvanredan, te nemoj reći: 'Kad budem imao slobodnog vremena, učit ću.', jer nećeš imati slobodnog vremena<sup>17</sup>. Zato se

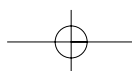
13. Kohelet raba 7,2

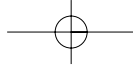
14. MT Hilhot talmud Tora 3,1

15. Bemidbar raba 6; MT Hilhot talmud Tora 3,2

16. MT Hilhot talmud Tora 3,3

17. MT Hilhot talmud Tora 3,7





Sivan

Šavuot

Toru mora učiti svakoga dana. Čovjek mora raditi kako bi se uzdržavao, ali mora znati da zarada i karijera i sva materijalna sredstva nisu drugo do sredstva koja omogućuju čovjeku da uči Toru. Za to treba iskoristiti sav svoj potencijal.

## Običaji na Šavuot

U sinagogi aron hakodeš i tevu ukrašavamo zelenim lišćem i cvijećem, jer se na dan kada smo primili Toru dogodilo čudo i Sinaj se, u čast tome događaju, zazelenio<sup>18</sup>.

U neki aškenaskim zajednicama čita se מגילת רות Megilat Rut - Svitak o Ruti, sa svitka od pergamene (kao i Svitak o Esteri na Purim). Prije čitanja blagoslivju:

**1. ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על מקרא מגילה.**

**2. ברכת "שהחינו"**

*Blagoslovljen si, Vječni, Bože naš, Kralju svijeta, koji si nas posvetio svojim zapovijedima i zapovjedio nam da čitamo megilu, a zatim blagoslov šehehejanu.*

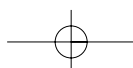
U drugim aškenaskim općinama čita se iz tiskanog Tanaha, a takav je i običaj sefardskih zajednica. U dijaspori čitamo Svitak o Rut drugoga dana. Nekoliko je razloga za čitanje Svitka o Ruti na Šavuot:

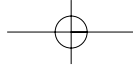
1. Radnja svitka o Rut odvija se u doba Šavuota, u vrijeme žetve. U Svitku piše: *Došli su u Betlehem na početku žetve ječma*<sup>19</sup>.
2. Na Šavuot primili su Židovi još 606 zapovijedi, uz onih sedam danih svim Noinim potomcima, tako da ukupno imamo 613 zapovijedi, *micvot*. Ime Rut, kada zbrojimo brojčane vrijednosti slova, ima vrijednost 606.
3. Kralj David, četvrti naraštaj od Rut i Boaza<sup>20</sup>, rodio se i umro je na Šavuot.
4. Rut predstavlja istinskog i idealnog preobraćenika na židovstvo, koji prihvaća Toru, židovsku vjeru, bez materijalnih interesa, iz čiste ljubavi

18. Vajikra raba Ahare mot

19. Rut 1,22

20. Rut 4,17-22





prema Bogu i Tori. Svi potomci Izraelovi prošli su primanjem Tore neku vrstu prelaska na vjeru. Na Sinaju su, prihvaćanjem Tore i zapovijedi, napustili egipatsku kulturu i prigrlili židovsku vjeru.

Židovska vjera izjednačava preobraćenika s osobom koja je rođena u židovstvu. U Tori se na više mjesta ponavlja da preobraćenika treba poštovati, jer 'došljaci smo bili u Egiptu'<sup>21</sup>. Rambam kaže da onaj tko preobraćenika podsjeća na njegovo preobraćenje, čini težak prijestup<sup>22</sup>. Jedna od micva jest da se mora voljeti preobraćenika<sup>23</sup>. Najbolji dokaz o položaju preobraćenika u židovstvu je kralj David, koji je bio potomak preobraćenice, Moapkinje Rut. Iz toga je jasno da čovjek koji prijeđe na židovsku vjeru, ali ne živi prema njezinim odredbama, pokazuje da mu namjera pri prijelazu nije bila istinska i čista. No Tora nedvojbeno ovdje ne govori o takvome.

Raširen je običaj na Šavuot jesti mliječna jela. U dijaspori se prvoga dana jedu mliječna, a drugoga mesna jela. No obvezno treba jesti i mesna jela istoga dana kada jedemo mliječna jela, jer na blagdan, *jom tov*, moramo jesti meso i piti vino. Navodi se više objašnjenja kao izvor za jedenje mliječnih jela na Šavuot:

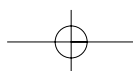
1. Prvi Šavuot na koji smo primili Toru, kada nam je istodobno naloženo da jedemo košer (dopuštene životinje, zaklane prema propisu, razdvajanje mesnog i mliječnog ...), pao je na šabat. Kad su se Židovi vratili u svoje šatore, još nisu imali košer posude, a nisu ga zbog trajanja šabata mogli kašerirati (obredno očistiti). Stoga su bili primorani jesti mliječna jela.
2. Tora je uspoređena s medom i mlijekom, kako piše u Pjesmi nad pjesmama: *Med i mlijeko pod jezikom tvojim...*<sup>24</sup> Zato na dan primanja Tore jedemo med i mlijeko.
3. Na Šavuot se Mojsije uspeo na Sinaj da bi primio Toru. Ostao je ondje četrdeset dana i četrdeset noći. Riječ חלב *halav* (hebr.: mlijeko) ima brojčanu vrijednost 40. Stoga na ovaj blagdan jedemo mliječna jela.

21. Izl 22,20; 23,9; Lev 19,34; Pnz 10,19; i drugdje

22. MT Hilhot mehira 14,13

23. MT Hilhot deot 6,4; Sefer Hahinuh, rabi Aharon Halevi iz Barcelone, micva 431, sv. IV. str. 332

24. Pj 4,11



## Dan na koji se sjećamo kralja Davida

Šavuot je dan sjećanja na kralja Davida. Običavamo čitati Knjigu psalama, čiji je autor kralj David. U Jeruzalemu postoji običaj odlaska na Cionsko brdo, koje je u predaji mjesto groba kralja Davida. Tamo se čita psalme i pali 150 svijeća, po jednu za svaki psalam.



*Davanje Tore na brdu Sinaju  
drvorez, Sefer haminhagim (Knjiga običaja)  
Amsterdam, 1662.*